

Hodnotiaca správa o súťažných inscenáciách

FEDIM 2024

Stupeň súťaže: 2.

Región/kraj: Nitriansky

Názov podujatia: Na Scénu 2024

Termín a miesto konania: 26.- 28.4. 2024

Meno a priezvisko porotcu, ktorý vyplňa hodnotenie: Zuzana Timčíková

Názov divadelného súboru: DS Štuch, ZUŠ Jozefa Rosinského v Nitre

Názov súťažnej inscenácie: Najlepšie je jedávať doma alebo kôň zdochol len z pocitu krivdy

Hodnotenie:

Tvorivý tím inscenácie pod pedagogicko-režijným vedením Nikoly Jankovýchovej si ako predlohu pre svoje divadelné spracovanie zvolil štyri poviedky Sławomira Mrożka (*Na sklenom vrchu, Polievka, Host, Na pravé poludnie*). Ide o krátke príbehy z každodenného života s absurdnou zápletkou, ktorými autor poukazuje na nezmyselnosť celého bytia a zbytočnosť človeka. Vytvára veľmi prosté, no totálne bizarné situácie napríklad o tom ako kráľovič putuje krajinou, až kým sa neusadí pred televíziu, v ktorej sleduje svoje vlastné putovanie, o tom ako zákazník zavraždí čašníka, o hostovi, ktorý nechce odísť či o tom, ako sa postava opakovane, no neúspešne pokúša spáchať samovraždu za prítomnosti zvedavého davu. Tvorcovia Mrozkove poviedky nezdrmatizovali, pracovali s nimi v pôvodnej prozaickej podobe a preto aj inscenáciu do veľkej miery určuje epická forma. Nikola Jankovýchová s jej tvorivým tímom vytvorili sériu štyroch samostatných kolektívnych hereckých etúd, ktoré sú síce výtvarne, tematicky i hudobne prepojené, chýba tu však silnejší a výpovednejší kľúč, ktorý by z týchto samostatných útvarov vytváral umelecky celistvé inscenačné dielo.

Inscenácia nachádza východisko v estetike javiskovej absurdity. Režisérka využíva princíp opakovanej akcie a zámerne priznáva, ba až zdôrazňuje trápno v jednotlivých situáciách. Práve v tom spočíva humor inscenácie. Na druhej strane, práca s princípom vedomého opakovania konania postáv, ktoré sa tak cyklicky dostávajú do rovnakých situácií, je zároveň úskalím inscenácie. Tvorcom sa, žiaľ, nepodarilo nájsť tú správnu hranicu a mieru v princípe opakovanej akcie, ktorá sa v každej javiskovej poviedke v istom momente vyčerpá a vzápätí sklza do monotónnosti. Viackrát opakovaný vtip sa tak stáva nezaujímavým a nudným.

Rovnako ťažšie sa režisérka vyrovnala s prozaickosťou textu. Slovné prerozprávania príbehu jednou herečkou je dotvárané pomerne ilustratívnym a popisným konaním ďalších hercov a herečiek na scéne.

Je však nutné vyzdvihnúť herecké výkony. Súboru sa podarilo vytvoriť panoptikum groteskných postavičiek. Pohybom pripomínajú figúrky, ktoré nie sú schopné konať samé za seba a ovláda ich niekto iný. Herci a herečky kráčajú šuchtavo, narážajú do seba a kývu hlavami ako pokazené plyšové hračky na baterky. Grotesknosť celkového výrazu sa im podarilo dosiahnuť aj prácou s mimikou, ktorou vyjadrili stratený až otupený pocit zo sveta. Je obdivuhodné, že účinkujúci dokázali v hereckom výraze uchopiť poetiku absurdity aj napriek tomu, že nezmyselnosť života ešte nezažili v plnej sýtosti dospeláckej skúsenosti.

Výtvarne inscenácia navodzuje atmosféru kabaretu či narodeninovej oslavy, čo má byť zároveň metaforou života ako jednej veľkej párty. Na scéne je umiestnená konštrukcia, na ktorej je zavesený strapcový záves so zlatým efektom. Okrem rebríka ide o jediný scénografický prvok, s ktorým sa pracuje funkčne i plne významovo. Účinkujúci sú tiež jednotne kostýmovaní; majú na sebe slávnostné biele košele, čierne nohavice, pozlátené kravaty a krátke čierne parochne, čím scénografka vystihla uniformnosť človeka. Pozitívom inscenácie je aj hudobná zložka. Hudba je naživo vytváraná hrou na klavíri, ktorá výstižne pointuje jednotlivé momenty v hraných výstupoch a zvýrazňuje absurdnosť situácií.

Vzhľadom na to, že v práci s pôvodnou predlohou chýba väčšia originalita a nápaditosť a tiež kvôli vyššie spomenutým režijno-dramaturgickým úskaliam sme sa inscenáciu rozhodli neposunúť ďalej.

V Bratislave

dňa 9.5.2024